

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 30. maja 2013*

„Direktiva 93/13/EGS — Nedovoljeni pogoji v potrošniških pogodbah — Preizkus nedovoljenosti pogodbenega pogoja, ki ga nacionalno sodišče opravi po uradni dolžnosti — Sklepi, ki jih mora iz ugotovitve nedovoljenosti pogoja izpeljati nacionalno sodišče“

V zadevi C-397/11,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Fővárosi Bíróság (Madžarska) z odločbo z dne 12. julija 2011, ki je prispela na Sodišče 27. julija 2011, v postopku

Erika Jörös

proti

Aegon Magyarország Hitel Zrt.,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, M. Ilešič, E. Levits, M. Safjan, sodniki, in M. Berger (poročevalka), sodnica,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za madžarsko vlado K. Szíjjártó in Z. Fehér, agenta,
- za špansko vlado A. Rubio González, agent,
- za Evropsko komisijo M. Owsiany-Hornung, M. van Beek in V. Kreuzschatz, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: madžarščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288), zlasti njenega člena 6(1).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med E. Jórös in Aegon Magyarország Hitel Zrt (v nadaljevanju: Aegon) glede zneskov, dolgovanih na podlagi posojilne pogodbe, sklenjene med tema strankama.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V členu 3(1) Direktive 93/13 je nedovoljen pogoj opredeljen tako:
„Pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.“
- 4 Člen 4(1) te direktive določa:
„[...] nedovoljenost pogodbenega pogoja [je treba] oceniti ob upoštevanju narave blaga ali storitev, za katero je bila sklenjena pogodba, in s sklicevanjem na vse okoliščine, ki so obstajale v času sklepanja pogodbe, ter na vse druge pogoje te pogodbe ali druge pogodbe, od katere je pogoj odvisen.“
- 5 Člen 5 navedene direktive določa:
„Pri pogodbah, v katerih so vsi ali nekateri pogodbeni pogoji, ki so ponujeni potrošniku, pisni, morajo biti ti pogoji vedno sestavljeni v jasnem, razumljivem jeziku. [...]“
- 6 V zvezi z učinki, povezanimi z ugotovitvijo nedovoljenosti pogoja, člen 6(1) iste direktive določa:
„Države članice določijo, da nedovoljeni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih pogojev.“

Nacionalno pravo

Materialno pravo

- 7 V skladu s členom 209(1) zakona IV iz leta 1959 o razglasitvi civilnega zakonika (a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény, v nadaljevanju: civilni zakonik), ki je veljal na dan sklenitve zadevne posojilne pogodbe iz postopka v glavni stvari, „je nedovoljen splošni pogodbeni pogoj ali pogoj potrošniške pogodbe, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, ker v nasprotju z zahtevo dobre vere in poštenosti enostransko in neutemeljeno določa pravice in obveznosti strank, ki izhajajo iz pogodbe, v škodo pogodbene stranke, ki ni določila pogodbenega pogoja.“
- 8 Člen 209/A(2) civilnega zakonika določa, da so taki pogoji nični.

- 9 V skladu s členom 2(d) uredbe vlade 18/1999 (II. 5.) o pogojih, ki jih je v potrošniških pogodbah treba šteti za nedovoljene (a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999 (II. 5.) kormányrendelet) z dne 5. februarja 1999 (*Magyar Közlöny* 1999/8) je treba, razen če se dokaže drugače, za nedovoljene šteti predvsem pogoje, ki dajejo potrošnikovemu sopogodbniku pravico do enostranske spremembe, ne da bi dokazal utemeljen razlog, in predvsem do zvišanja v pogodbi določenega zneska protivrednosti ali ki potrošnikovemu sopogodbniku omogočajo enostransko spremembo pogodbe iz razlogov, določenih v pogodbi, če potrošnik v tem primeru nima pravice, da odstopi od pogodbe s takojšnjim učinkom ali jo odpove.

Procesno pravo

- 10 V skladu s členom 3(2) zakona III iz leta 1952 o pravnem postopku (a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, v nadaljevanju: zakon o pravnem postopku) je sodišče, če zakon ne določa drugače, vezano na postavljene zahtevke in navedbe strank.
- 11 V skladu s členom 23(1)(k) zakona o pravnem postopku so za spore za ugotovitev ničnosti nedovoljenih splošnih pogodbenih pogojev, zlasti na podlagi člena 209/A(2) civilnega zakonika, pristojna okrožna sodišča.
- 12 Mnenje 2/2010/VI.28./PK mešanega civilnega senata Magyar Legfelsőbb Bíróság (vrhovno sodišče Republike Madžarske) z dne 28. junija 2010 o nekaterih postopkovnih vprašanjih v sporih za ugotovitev ničnosti vsebuje ta pojasnila:

- „4. a) Sodišče mora po uradni dolžnosti paziti le na ničnost, ki je očitna in nedvomno izhaja iz dokaznega gradiva, s katerim razpolaga. [...]
- b) Tudi v pritožbenem postopku mora sodišče po uradni dolžnosti paziti na ničnost, če ničnostni razlogi nedvomno izhajajo iz razpoložljivih podatkov postopka na prvi stopnji. [...]
5. a) [...] V civilni zadevi je sodišče na splošno vezano na navedbo dejstev v vlogi, na njen predmet in torej na pravico, ki jo namerava uresničevati stranka. V skladu s členom 121(1)(c) zakona o pravnem postopku mora biti v vlogi navedeno pravo, na katero je sklicevano, ne pa dejanska pravna podlaga. Biti vezan na vlogo torej ne pomeni, da je sodišče vezano na pravno podlago, na katero se napačno sklicuje stranka. Če ima tožba ali nasprotna tožba na podlagi dejstev, ki jih navede stranka, drugo podlago, lahko sodišče pravilno opredeli pravno razmerje.

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 13 E. Jörös je 4. julija 2007 z madžarsko finančno institucijo Aegon sklenila posojilno pogodbo za znesek približno 160.000 švicarskih frankov (CHF), izplačanih v madžarskih forintih (HUF), ki se izteče 15. avgusta 2024.
- 14 V navedeni pogodbi, sklenjeni na podlagi tipske pogodbe, ki jo je pripravila ta finančna institucija, je bilo določeno plačilo obresti, katerih letna obrestna mera je bila ob sklenitvi pogodbe 4,5 %, manipulativni stroški pa so na isti dan znašali 2,2 % na leto. Provizija za uporabo v višini 1,5 % celotnega zneska posojila, vendar najmanj 250 CHF in največ 1759 CHF, je bila dolgovana ob izplačilu. Celotna letna efektivna obrestna mera posojila je bila tako 7,658 %.

- 15 Točka 3.2 splošnega dela II posojilne pogodbe, sklenjene med E. Jörös in finančno institucijo Aegon, je določala, da ima posojilodajalec ob koncu vsakega poslovnega leta in za prihodnje poslovno leto pravico spremeniti znesek manipulativnih stroškov v skladu s tarifo in po notranjih pravilih te finančne institucije.
- 16 Točka 8.2 te pogodbe je določala, da ima posojilodajalec pravico enostransko spremeniti višino obrestne mere ali druge stroške iz navedene pogodbe ter uvesti nove vrste provizij in stroškov, če se spremenijo stroški, potrebni za financiranje transakcije.
- 17 Točka 12.2 iste pogodbe je določala, da če zaradi spremembe katere koli zakonske ali upravne določbe ali razlage teh določb, finančni instituciji Aegon nastanejo dodatni stroški, ki jih ob podpisu pogodbe ni mogla predvideti, mora posojilojemalec na poziv te finančne institucije plačati znesek, ki krije te stroške, ali pa je navedena institucija upravičena enostransko spremeniti višino posojilne obrestne mere ali znesek provizij.
- 18 Posojilna pogodba pri enostranski spremembi pogodbe s strani finančne institucije posojilojemalcu ne daje pravice do odpovedi pogodbe s takojšnjim učinkom.
- 19 E. Jörös je pri Pesti Központi kerületi bíróság (centralno okrajno sodišče v Pešti) vložila tožbo zoper finančno institucijo Aegon. V tej tožbi je zatrjevala delno ničnost posojilne pogodbe, pri čemer se je sklicevala na to, da so njene določbe oderuške, nemoralne in goljufive. Vendar sodišču ni predlagala ugotovitve delne ničnosti te pogodbe zaradi nedovoljenosti teh določb.
- 20 Pesti Központi kerületi bíróság je s sodbo z dne 2. decembra 2010 zavrnilo tožbo E. Jörös. Iz obrazložitve te sodbe je razvidno, da E. Jörös ni mogla dokazati, da so sporne določbe posojilne pogodbe oderuške, nemoralne in goljufive.
- 21 E. Jörös je zoper to sodbo pri Fővárosi Bíróság (postalo Fővárosi Törvényszék) vložila pritožbo. Sklicuje se na ničnost pogojev 3.2, 8.1, 8.2 in 12.2 posojilne pogodbe, ker naj bi bili očitno nemoralni, ker upniku omogočajo enostransko spremembo pogodbenih pogojev in ker na dolžnika prevaljujejo breme naknadnih sprememb, ki jih je uvedel upnik, na katere pa dolжник nima vpliva. Zatrjuje, da sta se znesek posojila in višina obroka odplačila zaradi sprememb, nastalih na podlagi teh pogojev, toliko povišali, da tožeča stranka ni bila zmožna izpolniti pogodbe.
- 22 V teh okoliščinah je Fővárosi Bíróság prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali nacionalno sodišče ravna v skladu s členom 7(1) Direktive [93/13], če ob ugotovitvi nedovoljenosti splošnega pogodbenega pogoja, na katerega se nanaša tožba, preizkusi ničnost pogodbe zaradi tega razloga, ne da bi mu stranki to posebej predlagali?
 2. Ali mora nacionalno sodišče v postopku, ki ga je sprožil potrošnik, ravnati v skladu z navedenim v prvem vprašanju, čeprav načeloma za ugotovitev ničnosti pogodbe zaradi nedovoljenosti splošnih pogodbenih pogojev ni pristojno okrajno sodišče, ampak višje sodišče, če je oškodovana stranka vložila tožbo iz tega razloga?
 3. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen, ali lahko nacionalno sodišče, ki odloča o pritožbi, preizkusi nedovoljenost splošnega pogodbenega pogoja, če se to vprašanje ni navajalo na prvi stopnji in v skladu z nacionalnim pravom na splošno v pritožbenem postopku ni mogoče upoštevati novih dejstev ali dokazov?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Tretje vprašanje

- 23 S tem vprašanjem, ki ga je treba obravnavati najprej, predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo 93/13 razlagati tako, da nacionalno sodišče, ki odloča o pritožbi v sporu, ki se nanaša na veljavnost pogojev, vključenih v pogodbo, sklenjeno med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom na podlagi tipske pogodbe, ki jo je predhodno sestavil prodajalec ali ponudnik, lahko preizkusi dovoljenost spornih pogojev, če se ta vzrok za neveljavnost ni navajal na prvi stopnji in v skladu z nacionalnim pravom na splošno v pritožbenem postopku ni mogoče upoštevati novih dejstev ali dokazov.
- 24 Najprej je treba navesti, da predložitvena odločba, kot je poudarila Evropska komisija, ne vsebuje nobene navedbe, da so stranke v sporu o glavni stvari v pritožbenem postopku predložile nova dejstva ali dokaze. Če bi bilo treba tretje vprašanje razlagati, kot da se nanaša deloma na vprašanje, ali mora pritožbeno sodišče, ki obravnava spor, ki se nanaša na veljavnost pogojev, vključenih v pogodbo, sklenjeno med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, sprejeti predložitev novih dejstev in dokazov, bi bil torej ta del vprašanja hipotetičen in v tem delu nedopusten (glej med drugim po analogiji sodbo z dne 29. januarja 2013 v zadevi Radu, C-396/11, točka 24).
- 25 Za odgovor na dopustni del vprašanja je treba spomniti, da je člen 6(1) Direktive 93/13, v skladu s katerim nedovoljeni pogoji potrošnikov ne zavezujejo, zavezujoča določba, katere namen je zamenjati formalno ravnotežje med pravicami in obveznostmi sopogodbениkov, ki ga določa pogodba, z dejanskim ravnotežjem, tako da se med temi sopogodbениki vzpostavi enakost (glej med drugim sodbi z dne 14. junija 2012 v zadevi Banco Español de Crédito, C-618/10, točka 40, in z dne 21. februarja 2013 v zadevi Banif Plus Bank, C-472/11, točka 20).
- 26 Za zagotovitev varstva, ki ga zahteva Direktiva 93/13, je Sodišče že večkrat poudarilo, da je neenak položaj med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom mogoče izravnati samo s pozitivnim posredovanjem zunaj kroga pogodbenih strank (glej med drugim zgoraj navedeni sodbi Banco Español de Crédito, točka 41, in Banif Plus Bank, točka 21 in navedena sodna praksa).
- 27 Na podlagi teh ugotovitev je Sodišče razsodilo, da mora nacionalno sodišče, če ima na voljo za to potrebne pravne in dejanske elemente, po uradni dolžnosti presoditi nedovoljenost pogodbenega pogoja, ki spada na področje uporabe Direktive 93/13, in tako izravnati neravnovesje med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom (glej med drugim zgoraj navedeni sodbi Banco Español de Crédito, točke od 42 do 44, in Banif Plus Bank, točke od 22 do 24).
- 28 Zato se vloga, ki jo pravo Unije na zadevnem področju daje nacionalnemu sodišču, ne omejuje zgolj na možnost, da se to sodišče izreče o morebitni nedovoljenosti pogodbenega pogoja, ampak vsebuje tudi obveznost, da po uradni dolžnosti prouči to vprašanje, če ima na voljo za to potrebne pravne in dejanske elemente (glej med drugim zgoraj navedeni sodbi Banco Español de Crédito, točka 43, in Banif Plus Bank, točka 23).
- 29 Glede izpolnjevanja teh obveznosti s strani nacionalnega sodišča, ki odloča v pritožbenem postopku, je treba opozoriti, da so ob neobstoju ureditve prava Unije postopkovna pravila za pravna sredstva, ki zagotavljajo varovanje pravic, ki jih pravnim subjektom daje pravo Unije, določena v nacionalnem pravnem redu držav članic po načelu njihove postopkovne samostojnosti. Toda ta pravila ne smejo biti manj ugodna od tistih, ki urejajo podobne nacionalne položaje (načelo enakovrednosti), niti ne smejo biti urejena tako, da bi dejansko onemogočila ali pretirano otežila uresničevanje pravic, ki jih podeljuje pravni red Unije (načelo učinkovitosti) (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Banco Español de Crédito, točka 46, in Banif Plus Bank, točka 26).

- 30 V zvezi z načelom enakovrednosti je treba navesti, da iz njega izhaja, da če ima nacionalno sodišče, ki odloča o pritožbi, možnost ali obveznost po uradni dolžnosti presoditi veljavnost pravnega akta glede na nacionalna pravila javnega reda, tudi če se to vprašanje ni navajalo na prvi stopnji, mora prav tako po uradni dolžnosti glede na merila iz Direktive 93/13 presoditi nedovoljenost pogodbenega pogoja, ki spada na področje te direktive. Če bi predložitveno sodišče ugotovilo, da v notranjih položajih ima to pristojnost, bi jo moralo izvajati v položaju, kot je ta v zadevi v glavni stvari, ki vzbuja dvom o varstvu pravic, ki jih ima potrošnik na podlagi prava Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 6. oktobra 2009 v zadevi *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, ZOdl., str. I-9579, točki 53 in 54, ter z dne 30. maja 2013 v zadevi *Asbeek Brusse in de Man Garabito*, C-488/11, točki 45 in 46).
- 31 Vsekakor je treba navesti, da Sodišče na podlagi spisa, ki mu je bil predložen, ne more na podlagi ničesar dvomiti o skladnosti zadevne ureditve iz postopka v glavni stvari z navedenim načelom.
- 32 V zvezi z načelom učinkovitosti je treba opozoriti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča vsak primer, v katerem se postavi vprašanje, ali neka nacionalna postopkovna določba onemogoča ali čezmerno otežuje uporabo prava Unije, preizkusiti ob upoštevanju položaja te določbe v celotnem postopku, poteka postopka in njegovih posebnosti pred različnimi nacionalnimi sodišči (glej zgoraj navedeno sodbo *Banco Español de Crédito*, točka 49 in navedena sodna praksa). Nacionalno sodišče mora razlagati in uporabiti vse nacionalne določbe, ki urejajo zadevo, o kateri odloča, tako da lahko zagotovi učinkovito uresničevanje pravic, zagotovljenih z določbami prava Unije.
- 33 V obravnavani zadevi je iz spisa, predloženega Sodišču, razvidno, da mora pritožbeno sodišče na podlagi točke 4(b) mnenja 2/2010/VI.28./PK mešanega civilnega senata Legfelsőbb Bíróság z dne 28. junija 2010 po uradni dolžnosti paziti na ničnost, če ničnostni razlogi nedvomno izhajajo iz podatkov postopka na prvi stopnji.
- 34 V tem mnenju je v njegovi točki 5(a) pojasnjeno tudi, da če ima tožba ali nasprotna tožba zaradi dejstev, ki jih navede stranka, drugo podlago, lahko sodišče, ki odloča o zadevi, poda ustrezno pravno kvalifikacijo podlage predloga, ki mu je predložen.
- 35 Kot je zatrjevala madžarska vlada v stališčih, ki jih je predložila Sodišču, je treba iz tega mnenja izpeljati, da je v madžarskem pravnem sistemu sodišče, ki odloča o pritožbi, pristojno, če ima na voljo za to potrebne dejanske in pravne elemente, da po uradni dolžnosti ali ob drugačni kvalifikaciji pravne podlage predloga presodi obstoj ničnostnega razloga pogodbenega pogoja, ki izhaja iz teh elementov, tudi če stranka v sporu, ki bi se nanj lahko sklicevala, tega ničnostnega razloga ni navajala.
- 36 Kot je bilo opozorjeno v točki 30 te sodbe, če ima nacionalno sodišče, ki odloča v pritožbenem postopku, to pristojnost v nacionalnih položajih, jo mora izvajati v položaju, kot je ta v sporu o glavni stvari, ki vzbuja dvom o zaščiti pravic, ki jih ima potrošnik na podlagi Direktive 93/13.
- 37 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da se nacionalna postopkovna pravila, ki se uporabljajo v sporu o glavni stvari, sama po sebi ne zdijo taka, da bi onemogočala ali čezmerno oteževala varstvo pravic, ki jih imajo potrošniki na podlagi Direktive 93/13.
- 38 Glede na zgoraj navedene ugotovitve je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo 93/13 razlagati tako, da če ima nacionalno sodišče, ki v pritožbenem postopku odloča o sporu, ki se nanaša na veljavnost pogojev, vključenih v pogodbo, sklenjeno med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom na podlagi tipske pogodbe, ki jo je predhodno sestavil navedeni prodajalec ali ponudnik, na podlagi notranjih postopkovnih pravil pooblastilo, da preizkusi vsak ničnostni razlog, ki jasno izhaja iz elementov, predloženih na prvi stopnji, in glede na okoliščine primera na podlagi ugotovljenih dejstev prekvalificira pravno podlago, ki se navaja za ugotovitev neveljavnosti teh pogojev, mora po uradni dolžnosti ali ob prekvalifikaciji pravne podlage predloga presoditi nedovoljenost navedenih pogojev glede na merila iz te direktive.

Prvo vprašanje

- 39 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 7 Direktive 93/13 razlagati tako, da lahko nacionalno sodišče, ki je ugotovilo nedovoljenost pogodbenega pogoja, po uradni dolžnosti preizkusi, ali je treba pogodbo iz tega razloga razveljaviti, čeprav stranke tega niso predlagale.
- 40 Glede postopkov, ki jih sproži posamični potrošnik, člen 6(1), prvi del stavka, Direktive 93/13 države članice zavezuje, da določijo, da nedovoljeni pogoji „ne zavezujejo potrošnikov pod pogoji, določenimi v njihovem nacionalnem pravu“.
- 41 Sodišče je to določbo razlagalo tako, da mora nacionalno sodišče sprejeti vse ustrezne ukrepe, ki v skladu z nacionalnim pravom izhajajo iz ugotovitve nedovoljenosti zadevnega pogoja, da bi zagotovilo, da ta za potrošnika ni zavezujoč (glej med drugim zgoraj navedeni sodbi Banco Español de Crédito, točka 63, in Banif Plus Bank, točka 27). V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da če nacionalno sodišče pogodbeni pogoj šteje za nedovoljenega, ga ne sme uporabiti, razen če potrošnik po opozorilu navedenega sodišča temu nasprotuje (glej v tem smislu sodbo z dne 4. junija 2009 v zadevi Pannon GSM, C-243/08, ZOdl., str. I-4713, točka 35).
- 42 Iz te sodne prakse je razvidno, da je za zagotovitev polnega učinka varstva, določenega z Direktivo 93/13, potrebno, da lahko nacionalno sodišče, ki po uradni dolžnosti ugotovi nedovoljenost pogoja, iz te ugotovitve izpelje vse sklepe, ne da bi moral potrošnik, ki je bil obveščen o svojih pravicah, predlagati, naj se navedeni pogoj razglasi za ničnega (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Banif Plus Bank, točka 28, ter Asbeek Brusse in de Man Garabito, točka 50).
- 43 Sodišče je že presodilo, da nacionalna zakonodaja, kot je ta v zadevi v glavni stvari, ki določa, da so pogoji, razglašeni za nedovoljene, nični, ustreza zahtevam iz člena 6(1) Direktive 93/13 (glej v tem smislu sodbo z dne 26. aprila 2012 v zadevi Invitel, C-472/10, točki 39 in 40).
- 44 Nacionalno sodišče mora poleg tega presoditi vpliv ugotovitve nedovoljenosti zadevnega pogoja na veljavnost zadevne pogodbe in odločiti, ali navedena pogodba lahko obstaja brez tega pogoja (glej v tem smislu sklep z dne 16. novembra 2010 v zadevi Pohotovost', C-76/10, ZOdl., str. I-11557, točka 61).
- 45 V zvezi s tem je v členu 6 Direktive 93/13 na koncu odstavka 1 navedeno, da „pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih pogojev“ (sodba z dne 15. marca 2012 v zadevi Pereničová in Perenič, C-453/10, točka 29).
- 46 Kot je navedlo Sodišče, je namreč cilj, ki mu sledi zakonodajalec Unije v okviru Direktive 93/13, vzpostavitev ravnovesja med strankami, tako da se načeloma ohrani veljavnost celotne pogodbe, ne pa razveljavitev vseh pogodb, ki vsebujejo nedovoljene pogoje (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Pereničová in Perenič, točka 31).
- 47 Glede meril, ki omogočajo presojo, ali pogodba lahko dejansko obstaja naprej brez nedovoljenih pogojev, je Sodišče ugotovilo, da se na podlagi besedila člena 6(1) Direktive 93/13 in zahtev v zvezi s pravno varnostjo gospodarskih dejavnosti odobrava nepristranski pristop pri razlagi te določbe (zgoraj navedena sodba Pereničová in Perenič, točka 32). Vendar ta direktiva, s katero so bile le delno in v majhnem obsegu poenotene nacionalne zakonodaje glede nedovoljenih pogojev, ne nasprotuje temu, da se lahko ob spoštovanju prava Unije pogodba, sklenjena med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, ki vsebuje enega ali več nedovoljenih pogojev, v celoti razglasi za nično, če se izkaže, da je tako zagotovljeno boljše varstvo potrošnika (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Pereničová in Perenič, točka 35).

48 Na prvo vprašanje je torej treba odgovoriti, da je treba člen 6(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, ki ugotovi nedovoljenost pogodbenega pogoja, prvič, izpeljati vse sklepe, ki v skladu z nacionalnim pravom izhajajo iz te ugotovitve, ne da bi čakalo, da potrošnik vloži predlog za to, da bi zagotovilo, da ta pogoj za tega potrošnika ni zavezujoč, in drugič, načeloma na podlagi objektivnih meril presoditi, ali lahko zadevna pogodba obstaja naprej brez navedenega pogoja.

Drugo vprašanje

49 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo 93/13 razlagati tako, da lahko nacionalno sodišče, ki je po uradni dolžnosti ugotovilo nedovoljenost pogodbenega pogoja, preuči, ali je treba iz tega razloga razveljaviti pogodbo, če je na podlagi notranjih postopkovnih pravil za tožbe, ki se nanašajo na ugotovitev ničnosti nedovoljenih splošnih pogodbenih pogojev, pristojno drugo sodišče.

50 V zvezi s tem je treba navesti, da mora pravni red vsake države članice določiti pristojno sodišče za obravnavo sporov o pravicah posameznikov, izvedenih iz pravnega reda Unije, pri čemer pa morajo države članice v vsakem primeru zagotoviti učinkovito varstvo teh pravic. S tem pridržkom ni naloga Sodišča, da sodeluje pri reševanju vprašanj o pristojnosti, ki lahko na področju nacionalnega sodstva pripelje do opredelitve določenega pravnega stanja, ki temelji na pravu Unije (glej med drugim sodbi z dne 17. septembra 1997 v zadevi Dorsch Consult, C-54/96, Recueil, str. I-4961, točka 40, in z dne 22. maja 2003 v zadevi Connect Austria, C-462/99, Recueil, str. I-5197, točka 35).

51 Kot je bilo opozorjeno v točkah 43 in 44 te sodbe, pa je Sodišče člen 6(1) Direktive 93/13 razlagalo tako, da mora nacionalno sodišče izpeljati vse sklepe, ki v skladu z nacionalnim pravom izhajajo iz ugotovitve nedovoljenosti zadevnega pogoja, da bi zagotovilo, da ta za potrošnika ni zavezujoč.

52 V teh okoliščinah iz zahtev po razlagi nacionalnega prava v skladu z Direktivo 93/13 in učinkovitem varstvu pravic potrošnikov izhaja, da mora nacionalno sodišče kolikor mogoče uporabiti notranja postopkovna pravila tako, da doseže cilj iz člena 6(1) te direktive.

53 Na drugo vprašanje je torej treba odgovoriti, da je treba Direktivo 93/13 razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, ki je po uradni dolžnosti ugotovilo nedovoljenost pogodbenega pogoja, kolikor mogoče uporabiti notranja postopkovna pravila tako, da lahko izpelje vse sklepe, ki v skladu z nacionalnim pravom izhajajo iz ugotovitve nedovoljenosti zadevnega pogoja, da bi zagotovilo, da ta za potrošnika ni zavezujoč.

Stroški

54 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da če ima nacionalno sodišče, ki v pritožbenem postopku odloča o sporu, ki se nanaša na veljavnost pogojev, vključenih v pogodbo, sklenjeno med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom na podlagi tipske pogodbe, ki jo je predhodno sestavil navedeni prodajalec ali ponudnik, na podlagi notranjih postopkovnih pravil pooblastilo, da preizkusi vsak ničnostni razlog, ki jasno izhaja iz elementov, predloženih na prvi stopnji, in glede na okoliščine primera na podlagi ugotovljenih dejstev prekvalificira**

pravno podlago, ki se navaja za ugotovitev neveljavnosti teh pogojev, mora po uradni dolžnosti ali ob prekvalifikaciji pravne podlage predloga presoditi nedovoljenost navedenih pogojev glede na merila iz te direktive.

2. Člen 6(1) Direktive 93/13 je treba razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, ki ugotovi nedovoljenost pogodbenega pogoja, prvič, izpeljati vse sklepe, ki v skladu z nacionalnim pravom izhajajo iz te ugotovitve, ne da bi čakalo, da potrošnik vloži predlog za to, da bi zagotovilo, da ta pogoj za tega potrošnika ni zavezujoč, in drugič, načeloma na podlagi objektivnih meril presoditi, ali lahko zadevna pogodba obstaja naprej brez navedenega pogoja.
3. Direktivo 93/13 je treba razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, ki je po uradni dolžnosti ugotovilo nedovoljenost pogodbenega pogoja, kolikor mogoče uporabiti notranja postopkovna pravila tako, da lahko izpelje vse sklepe, ki v skladu z nacionalnim pravom izhajajo iz ugotovitve nedovoljenosti zadevnega pogoja, da bi zagotovilo, da ta za potrošnika ni zavezujoč.

Podpisi